

удосконалення. Адже приведення діяльності Національної поліції до європейських стандартів є запорукою реалізації в державі принципу верховенства права та подальшої євроінтеграції України.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Урядовий кур'єр. 2015. № 146.

2. Кубрак Ю. М. Поліцейське піклування: поняття та ознаки. Національна поліція України: проблеми становлення та стратегія розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 груд. 2015 р.). Оргком. конф. : В.В. Сокурєнко. С. 77-81.

Гордіна Г.М.,

студентка курсу 4-К, група 1 НАВС

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ЗМІСТ ПРАВА НА ОСВІТУ

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Згідно ч. 3 ст. 5 Закону України «Про освіту» державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі в т.ч. міжнародних зобов'язань [1].

Вище було зазначено, що серед основних напрямів державної політики в галузі прав людини Верховна Рада України називає приведення законодавства України у відповідність з універсальними стандартами прав людини Організації Об'єднаних Націй.

Одними з найвідоміших міжнародно-правових актів, в яких закріплені такі стандарти, є Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р., ратифіковані указом Президії Української РСР від 19.10.1973 р. № 2148-VIII (Док. ООН А/RES/2200 А (XXI)) [2, 3].

Таким чином, конституційне та законодавче регулювання права на освіту та на вільний розвиток особистості узгоджується із міжнародно-правовими актами.

Так, у статтях 26, 27 Загальної декларації прав людини 1948 року встановлено, що кожна людина має право на освіту; освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод; кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом.

У статті 22 Декларації закріплено, що кожна людина, як член суспільства, має право на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави (аналогічне положення міститься у статті 4 Конвенції ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року).

Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права 1966 року встановлено, що освіта повинна спрямовуватись на повний розвиток людської особи та усвідомлення її гідності і повинна зміцнювати повагу до прав людини і основних свобод; освіта повинна дати можливість усім бути корисними учасниками вільного суспільства, сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма націями і всіма расовими, етнічними та релігійними групами і сприяти роботі Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру (ст. 13).

Згідно Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини держави-учасниці визнають право дитини на освіту; держави-учасниці погоджуються щодо того, що освіта дитини має бути спрямована на розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі; виховання її (дитини) культурної самобутності (статті 28, 29).

А відповідно до статті 31 Конвенції держави-учасниці визнають право дитини вільно брати участь у культурному житті та займатися мистецтвом; поважають і заохочують право дитини на всебічну участь у культурному і творчому житті та сприяють наданню їй відповідних і рівних можливостей для культурної і творчої діяльності, дозвілля і відпочинку (частини перша і друга).

Зміст вказаних вище міжнародних зобов'язань України деталізовано у роз'ясненнях, сформульованих у Зауваженнях загального порядку, що прийняті Комітетом ООН з економічних,

соціальних і культурних прав людини та Комітетом ООН з прав дитини.

Йдеться про:

1) Зауваження загального порядку № 11 – План заходів щодо початкової освіти (стаття 14), прийняте Комітетом ООН з економічних, соціальних і культурних прав людини (1999 р., 20 сесія);

2) Зауваження загального порядку № 13 – Право на освіту (стаття 13), прийняте Комітетом ООН з економічних, соціальних і культурних прав людини (1999 р., 21 сесія);

3) Зауваження загального порядку № 1 – Цілі освіти, прийняте Комітетом ООН з прав дитини (2001 р., 26 сесія).

1) У п. 2 Зауваження загального порядку № 11 наголошується, що *«право на освіту має життєво важливе значення. Воно по-різному класифікується: як економічне право, як соціальне право і як культурне право. Воно відноситься до всіх цих прав. Воно також у багатьох відношеннях є громадянським правом і політичним правом, оскільки посідає центральне місце у справі повного і ефективного здійснення цих прав. У цьому відношенні право на освіту резюмує в собі неподільність та взаємозалежність всіх прав людини».*

2) У Зауваженні загального порядку № 13 є декілька пунктів, зміст яких необхідно процитувати:

«1. Освіта одночасно є одним з прав людини і необхідним засобом для реалізації інших її прав. Однак при цьому освіта має не тільки практичне значення: високоосвічений і діяльний розум, здатний до вільного і різнобічного мислення, – одна з людських радощів і достоїнств».

«45. Існує тверда презумпція неможливості вжиття яких-небудь регресивних заходів у відношенні права на освіту або інших прав, передбачених Пактом».

Нарешті, найбільш повно відображає зміст та значення права на освіту прийняте Комітетом ООН з прав дитини Зауваження загального порядку № 1.

«1. Пункт 1 статті 29 Конвенції про права дитини має дуже важливе значення. Викладені в ньому цілі освіти, які були схвалені всіма державами-учасницями, заохочують, підтримують і захищають базову цінність Конвенції: притаманні кожній дитині людську гідність та її рівні і невід'ємні права. Всі вказані цілі, викладені у п'яти підпунктах статті 29 (1), прямо пов'язані з повагою до людської гідності дитини і здійсненням її прав, з урахуванням особливих потреб дитини в плані розвитку та її різноманітних здатностей, що

змінюються. Ці цілі включають цілісний розвиток повного потенціалу дитини (29 (1) a)), включаючи виховання поваги до прав людини (29 (1) b)), усвідомлення почуття своєї самобутності і приналежності до єдиного цілого (29 (1) c)), а також підготовку дитини до життя у суспільстві і забезпечення її взаємодії з іншими (29 (1) d)) і з оточуючою природою (29 (1) e)).»

«2. Стаття 29 (1) не лише додає до визнаного у статті 28 праву на освіту якісний аспект, що відображає права дитини і притаманну їй гідність, але й підкреслює необхідність забезпечення того, щоб освіта враховувала потреби й інтереси дитини і розкривало перед нею нові можливості, а також закликає до того, щоб процес освіти був заснований на тих принципах, які проголошені у цій статті. Освіта, на яку має право кожна дитина, покликана забезпечити дитину необхідними для життя навичками, розширити її можливості щодо користування всіма правами людини і сприяти розвиткові культури, яка враховує належні цінності в галузі прав людини. Мета освіти полягає в розвитку потенціалу дитини завдяки розвитку її навичок, властивостей до пізнання та інших властивостей, людської гідності, самоповаги і впевненості в собі. В цьому контексті поняття «освіта» виходить далеко за межі формальної шкільної освіти і охоплює широке коло життєвих ситуацій і процесів пізнання, які дозволяють дітям як індивідуально, так і в колективі розвивати свою особистість і жити повноцінним і таким, що приносить задоволення життям у суспільстві».

«9. Якщо у статті 28 наголошується на обов'язках держав-учасниць щодо створення систем освіти і забезпечення доступу до них, у статті 29 (1) підкреслюється індивідуальне і суб'єктивне право на конкретну якість освіти. У відповідності з положеннями Конвенції, в яких закріплюється важливе значення вжиття заходів з метою врахування найкращих інтересів дитини, у розглядуваній статті особлива увага приділяється також тому, щоб у центрі процесу освіти знаходилися інтереси дитини: у ній визнається той факт, що кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, властивості і навчальні потреби...

Освіта має бути також спрямована на забезпечення того, щоб кожна дитина набувала основних життєвих навичок... До їх числа входять не лише вміння читати і писати, але й такі життєво важливі навички, як... розвиток творчих властивостей та інших властивостей, що дають дітям можливість йти по життю обраними ними шляхами».

«12. Зокрема, у статті 29 (1) наголошується на використанні цілісного підходу до освіти, що забезпечує досягнення того, щоб створювані можливості у сфері освіти забезпечували належний баланс між заохоченням фізичних, психічних, духовних та емоційних аспектів освіти, розвитком інтелектуальних, соціальних і практичних аспектів і заохоченням аспектів, що стосуються інтересів дітей та їх майбутніх потреб у дорослому житті. Загальна мета освіти полягає у максимальному розвитку властивостей і можливостей дітей повною мірою брати участь у житті вільного суспільства...».

«14. ... Здатність дитини до повноцінної і відповідальної участі у житті вільного суспільства може бути обмежено чи зведено нанівець не лише повним позбавленням доступу до освіти, але й незабезпеченням заохочення усвідомлення цінностей, визнаних у цій статті».

Література:

1. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042

Гуцелюк В.А.,

курсант н/г 201 ННІ № 3 НАВС,

Співак М.В.,

д.п.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Теоретична концепція і практичне застосування гендерної рівності є ключовим поняттям сталого розвитку суспільства. У гендерній рівності не йдеться про проблему жінок, а про рівну участь